

Številka: 610-01-3/2019/4
Ljubljana, 6. 12. 2019

Predlog

Državni svet Republike Slovenije je na 24. seji 11. 12. 2019, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), obravnaval Pobudo Komisije Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport v zvezi z ohranitvijo in revitalizacijo etnografske dediščine akad. dr. Milka Matičetovega ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/05 – odl. US, 21/12 – ZFDO-F in 81/18 – odl. US) sprejel naslednji

SKLEP:

Državni svet Republike Slovenije podpira pobudo Komisije Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport ter Ministrstvu za kulturo in Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport predlaga, da pobudo proučita in nanjo odgovorita.

Pobuda Komisije za kulturo, znanost, šolstvo in šport se glasi:

Državni svet poziva Ministrstvo za kulturo ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, da na Javno agencijo za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije naslovita pobudo, naj agencija nameni izredna finančna sredstva iz infrastrukturnih programov za ohranitev in revitalizacijo etnografske dediščine akad. dr. Milka Matičetovega ter obenem omogoči raziskovanje in objavljanje te bogate zapuščine.

Obrazložitev:

Folklorne pripovedi predstavljajo enega izmed stebrov kulturne dediščine vsakega naroda. Zaradi modernega načina življenja je staro pripovedno izročilo že več desetletij podvrženo intenzivnemu pozabljanju in odmiranju, njegovo ohranjanje pa je odvisno predvsem od posameznikov, ki so prepoznali njegovo vrednost, ga zapisali in posneli. V našem prostoru je bil eden takih folklorist akad. dr. Milko Matičetov, znanstvenik, a tudi izjemen terenski delavec. Zavedal se je, da živi v času, ko pripovedno izročilo izginja, zato je njegovemu zbiranju posvetil veliko časa. Na terenu je znal poiskati izstopajoče folklorne pripovedovalce in jih nagovoriti k pripovedovanju. Gradivo, ki ga je zbral, je zato po vsebinski in oblikovni plati izjemno kakovostno in dragoceno v nacionalnem, evropskem in svetovnem merilu.

Milko Matičetov je slovenske pripovedi zbiral od leta 1940 dalje, po različnih slovenskih pokrajinah, do leta 1956 jih je ročno zapisoval, nato večinoma snemal. V želji, da bi jih ohranil čim več, je dal zbiranju prednost pred prepisovanjem, urejanjem

in objavljajem. Tako je njegova zapuščina (več kot 90 rokopisnih zvezkov in 170 magnetofonskih trakov, skupaj več 1000 pripovedi) še danes večinoma neprepisana in neobjavljena. Največ gradiva je zbral v Reziji (delček tega izročila je zbranega v zbirkah Rožica iz Rezije in Zverinice iz Rezije). S tem nam ostajajo nedostopni najkakovostnejši primerki slovenske slovstvene folklore – in to ne le širši javnosti, ampak tudi strokovnjakom.

Obsežna etnografska zapuščina je shranjena na Inštitutu za slovensko narodopisje in Glasbenonarodopisnem inštitutu ZRC SAZU, vendar so posnetki na trakovih in rokopisi v terenskih zvezkih v nevarnosti, da zaradi dotrajanosti materiala propadejo. Inštituta potrebuje posebno finančno podporo, da bi lahko to izjemno zapuščino digitalizirala in ustrezno arhivirala ter tako raziskovalcem in širši javnosti omogočila dostop do gradiva.

Hkrati so v slovenskih berilih že desetletja ponatisnjene ene in iste slovenske pripovedi; urednikom manjka slovenskih ljudskih pravljic, ki bi bile primerne za slikanice, čeprav po njih povprašujejo starši, vzgojitelji, učitelji in knjižničarji; porast sodobne pripovedovalske umetnosti kliče po novih kakovostnih objavah pripovednega izročila, ki pa izidejo le izjemoma; lokalne skupnosti želijo obujati svoje izročilo, zapisano pred desetletji, pa ne morejo priti do njega.

Matičetova zapuščina v sebi skriva najdragocenejše slovenske primerke folklornih pripovedi, je hkrati zakladnica slovenskega narečnega besedišča in jezikovne raznovrstnosti, vendar je ogrožena in nedostopna, zato so nujni interventni ukrepi, in sicer v obliki dodatnih interventnih sredstev za digitalizacijo magnetofonskih trakov, da se na Inštitutu za Slovensko narodopisje vzpostavi delovno mesto koordinatorja za transkribiranje posnetkov in prepisovanje rokopisov ter njihovo urejanje, arhiviranje in objavo ter da se zagotovijo sredstva za prepisovalce, zunanje sodelavce, ki so kot govorci različnih narečij pri takem delu nujni – posneto gradivo je izjemno obsežno, jezikovno raznoliko, nihajoče v kakovosti zvoka, večinoma nedosledno opremljeno s podatki in potrebno identifikacije.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Ministrstvu za kulturo ter Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, da pobudo proučita in v skladu s četrtem odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) nanjo v roku 30 dni odgovorita.